

Academicianul RADU MIRON la 85 de ani

La 3 octombrie 2012, Academicianul prof. dr. docent **RADU MIRON** a împlinit 85 de ani dintre care 65 i-a dedicat slujirii învățământului și cercetării în domeniul matematicii, ca profesor la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, precum și ca membru al Academiei Române.

Evenimentul a fost marcat prin organizarea în cadrul Zilelor Universității „Alexandru Ioan Cuza” (Dies Academici) din luna octombrie 2012 a unui simpozion aniversar intitulat „*Academicianul Radu Miron la 85 de ani*” la care au participat rectorul Universității, președintele Filialei Iași a Academiei Române, membrii ai Academiei Române și ai Academiei de Științe a Moldovei, profesori universitari din Iași și din alte centre universitare, profesori de la licee din Iași.

Academicianului **Radu Miron** i s-a înmănat *Diploma de excelență* a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași pentru întreaga activitate didactică și științifică desfășurată la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, pentru introducerea conceptelor de spații Lagrange și Hamilton și studiul lor și crearea Școlii românești de cercetare a acestor spații.

Simpozionul a fost un prilej excelent de evocare a realizărilor Acad. Radu Miron în domeniul științei și educației.

S-a născut la 3 octombrie 1927 în comuna Codăești, județul Vaslui, într-o familie numeroasă din clasa de mijloc a vremii. De mic a dorit să fie inginer, ca unul dintre frații săi. După clasele primare în Codăești, urmează un liceu tehnic în Bârlad. La absolvire s-a hotărât să studieze un an la Facultatea de matematică a Universității pentru a-și completa cunoștințele de matematică și apoi să treacă la Facultatea de construcții de la Institutul Politehnic din Iași. Aici, sub influența profesorilor *Al. Myller* și *Octav Mayer*, personalități ilustre ale matematicii românești, și-a descoperit talentul pentru matematică și a rămas să studieze matematica. În anul al treilea de studii a fost numit preparator, iar la sfârșitul studiilor, în 1952, a fost încadrat ca asistent la Facultatea de matematică a Universității ieșene și cercetător la Institutul de Matematică din Iași al Academiei Române. Cariera domniei sale va fi inseparabil legată de aceste două instituții. Obține titlul de doctor în matematici în 1956 cu o teză referitoare la aplicații ale geometriei în Mecanică. Teza de doctorat de o valoare deosebită i-a deschis drumul spre poziții superioare în cercetare și învățământ, astfel că în 1969 este numit profesor titular la Facultatea de Matematică și Șef de sector la Institutul de Matematică. Obține titlul de doctor docent în 1972. Conduce, ca decan, Facultatea de Matematică între anii 1972 și 1976. Între timp participă și ține comunicări științifice foarte apreciate la numeroase manifestări științifice naționale și

internaționale. Contactele cu Școala japoneză de geometrie Finsler au fost hotărâtoare în decizia acad. Radu Miron de a studia în profunzime geometria spațiilor Finsler. Studiul acestor spații l-a condus la introducerea spațiilor Lagrange în anii 1984-1985 și a spațiilor Hamilton, în anii 1987-1988. Lucrările, memoriile și monografiile publicate asupra acestor spații în reviste și edituri internaționale i-au adus consacrarea deplină pe plan național și internațional precum și recunoașterea națională cea mai importantă, alegerea ca membru corespondent în 1991 și ca membru titular al Academiei Române în 1993. S-a pensionat și a devenit profesor consultant în 1998.

Acad. **Radu Miron** s-a afirmat pentru prima oară în mediul științific prin teza de doctorat în care rezolva o problemă considerată insolubilă de către celebrul geometru francez *Elie Cartan*. După publicarea tezei de doctorat continuă studiile de geometrie cu grup fundamental ale predecesorilor săi *Al. Myller* și *O. Mayer*. Aprofundează o configurație geometrică numită de d-sa *configurație Myller*, devenită clasică, asupra căreia publică o monografie de referință, premiată de Academia Română în 1968.

În 1974 comunică prof. *Makoto Matsumoto*, conducătorul școlii japoneze de geometrie Finsler, construcția unei clase de repere ortonormate pe o varietate Finsler și ecuațiile lor de mișcare, denumite de savantul japonez *Repere Miron*.

În 1980 organizează primul *Seminar Național de Geometrie Finsler* la Universitatea din Brașov, cu scopul de a mobiliza geometrii români la studiul acestei geometrii. În acest Seminar, aflat la a 16-a ediție, acad. **Radu Miron** a introdus și a propus ca obiect de studiu *spațiile Lagrange, spațiile Hamilton de ordin 1 și de ordin superior*. Ideile și rezultatele sale au fost preluate și dezvoltate de participanții din toate centrele universitare, constituindu-se un grup de cercetare cunoscut azi ca *Școala românească de geometrie Finsler și Lagrange*.

Colaborarea acad. Radu Miron cu geometrii japonezi s-a extins mai ales după *Colocviul româno-japonez de geometrie Finsler* din august 1984 la care au participat 14 matematicieni japonezi. În această colaborare, care dăinuie și astăzi, 10 geometri japonezi și 3 din Ungaria, Italia și Vietnam au obținut titlul de doctor în matematică sub conducerea acad. Radu Miron.

În cadrul Seminarului de geometrie Finsler și Lagrange s-a elaborat, sub conducerea acad. Radu Miron, prima monografie dedicată fibratelor vectoriale, spațiilor Lagrange și aplicațiilor în Relativitate; publicată de Editura Academiei, premiată de Academia Română în 1987, a cărei versiune engleză a apărut apoi în 1997.

După 1990, studiile de geometrie Finsler și Lagrange sunt orientate de către acad. Radu Miron cu precădere spre aplicații în Mecanică și Fizică Teoretică, îndeosebi în Teoria Relativității. Această linie este ilustrată de monografia în limba engleză elaborată în colaborare cu autorul acestor rânduri, publicată de Editura Kluwer Academic Publishers în 1994. Ecoul acestei monografii în lumea specialiștilor a impus geometria spațiilor Lagrange în rândul matematicienilor, fizicienilor și mecanicienilor.

Eforturile de cercetare și de organizare a școlii de geometrie Finsler și Lagrange ale acad. Radu Miron au fost conjugate cu preocuparea de a face cunoscute rezultatele obținute. A publicat cca. 250 de articole științifice pe lângă 28 de cărți și de monografii. A participat și a prezentat comunicări și conferințe la zeci de manifestări științifice din țară și de peste hotare. Plin de energie, a călătorit mult și a conferențiat la numeroase universități de seamă din Europa, Japonia, America de Nord, Egipt,

India. A stabilit relații de colaborare cu matematicieni de pretutindeni. A sprijinit tinerii pentru a face studii de doctorat. Peste 30 de geometri români și străini au obținut titlul de doctor în matematici sub conducerea d-sale și sunt astăzi profesori universitari sau cercetători cunoscuți.

Activitatea științifică bogată a acad. **Radu Miron** a fost recunoscută pe plan național și internațional în diferite forme de către colegii săi prin folosirea și citarea lucrărilor d-sale. Rezultate ale d-lui acad. Radu Miron sunt incluse în monografiile de specialitate cu noțiuni și metode care-i poartă numele și care au fost preluate de către cercetătorii în domeniu. Includerea unor idei, concepte și rezultate ale d-sale într-un tratat adresat studenților, elaborat de trei importanți matematicieni americani arată caracterul esențial al acestora și perenitatea lor. Menționăm recunoașteri oficiale prin: *Premiul Ministerului Învățământului* din 1956, *Premiul „Gh. Țițeica” al Academiei Române* și recunoașterea supremă, alegerea d-sale ca *membru al Academiei Române*. Adăugăm că universitățile din Constanța, Craiova, Bacău, Galați, Oradea, Tiraspol i-au acordat titlul de *Doctor Honoris Causa*. A primit *diplome de excelență* cu diferite ocazii de la Ministerul Educației și Cercetării, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” unde este și *profesor emeritus*, de la Universitatea „Petre Andrei”. În 2003 a primit premiul *Opera Omnia* al CNCISIS din România pentru întreaga activitate de cercetare. În același an a primit *Premiul „V. Pogor”* al Primăriei Municipiului Iași.

Acad. Radu Miron a împărtășit cu generozitate experiența și dragostea sa pentru matematică la peste 50 de serii de studenți de la Facultatea de Matematică a Universității din Iași. Într-o jumătate de veac de activitate didactică a predat cursuri de geometrie superioară la toate nivelurile. Totdeauna adaptate la cunoștințele studenților, prezentate viu, atractiv, cu eleganță, lecțiile d-sale au fost extrem de apreciate de către studenții săi și pentru mulți dintre ei profesorul Radu Miron a devenit un model pe care l-au urmat în cariera lor de profesori sau cercetători. Claritatea și fluența ideilor, date de propoziții scurte, percutante și notații matematice adecvate, caracterizează și cele peste 20 de manuale și cărți adresate studenților, profesorilor de liceu și elevilor cu înclinație pentru geometrie, publicate de acad. Radu Miron la edituri românești. S-a implicat în toate activitățile cerute de munca cu studenții și s-a preocupat constant de evoluția ulterioară a absolvenților Facultății de matematică. Stimat de foștii săi studenți, a fost invitat să țină conferințe pentru profesori și elevi în mai toate liceele importante din Moldova. A condus mulți ani Filiala Iași a Societății de Științe Matematice. A sprijinit și sprijină *Asociația „Recreații Matematice”* atât ca membru de onoare al ei, cât și prin articole publicate în *Recreații Matematice*, revista de matematică elementară editată de această asociație.

La cei 85 de ani, purtați cu optimism, acad. **Radu Miron** este o personalitate proeminentă a învățământului și cercetării românești, autor al unor concepte și rezultate intrate în patrimoniul matematicii mondiale, creator de școală științifică recunoscută pe plan internațional, profesor model pentru numeroase generații de studenți.

La această aniversare, colaboratorii și elevii Domniei Sale sunt onorați a-i aduce un profund omagiu de recunoștință pentru opera științifică, pentru generozitate și încredere și a-i ura mulți ani de viață, cu sănătate, cu putere de muncă și creație.

Prof. univ. dr. Mihai ANASTASIEI